Magiczny Kraków

„Dziewczyny z chmur” – wystawa w 95. rocznicę I Rajdu Lotniczek dookoła Polski

2026-03-08

Nowa ekspozycja w Muzeum Lotnictwa Polski przybliża niezwykłą historię pionierskiego rajdu z października 1931 roku – pierwszego w Polsce lotniczego wyczynu kobiet wokół granic Rzeczypospolitej. Na trasie liczącej blisko 3000 kilometrów znalazły się m.in. Katowice, Kraków, Lwów, Wilno, Warszawa i Puck, a wyzwanie to podjęły cztery wybitne pilotki: Maria Wardasówna, Maria Lierówna, Danuta Sikorzanka oraz Wanda Olszewska, lecąc na samolotach PZL.5.

Otwarcie wystawy czasowej „Dziewczyny z chmur – 95. rocznica I Rajdu Lotniczek dookoła Polski” stanowi ważny punkt programu Lotniczego Dnia Kobiet w Muzeum Lotnictwa Polskiego. Wydarzenie to wpisuje się w wyjątkowy weekend **7–8 marca**, wypełniony unikatowymi atrakcjami ukazującymi odwagę, kompetencje i determinację kobiet związanych z awiacją. Przygotowana przez Muzeum inicjatywa podkreśla, jak istotną rolę Panie odgrywały i nadal odgrywają w historii oraz współczesności polskiego lotnictwa cywilnego — jako pilotki, mechaniczki, nawigatorki, kontrolerki ruchu lotniczego i specjalistki wielu innych profesji lotniczych.

Kobiety latające dookoła II Rzeczpospolitej

Organizacja pierwszego rajdu lotniczek dookoła Polski wzbudziła ogromne zainteresowanie prasy i opinii publicznej. W czasach, gdy lotnictwo wciąż postrzegano jako domenę mężczyzn, cztery młode pilotki udowodniły swój kunszt, odwagę i profesjonalizm, zdobywając powszechny podziw i uznanie. Ich sukces stał się symbolem rosnącej obecności kobiet w awiacji.

Bohaterkami tej niezwykłej wyprawy były cztery lotniczki reprezentujące środowisko aeroklubowe Lwowa i Śląska. Wśród nich znalazła się Maria Wardasówna – jedna z pierwszych śląskich pilotek, obserwatorka rajdu, która już w 1931 r. ukończyła kurs pilotażu samolotowego, a w kolejnych latach rozwijała także umiejętności szybowcowe. Jej lotnicza pasja przerodziła się po wojnie w realny wkład w odbudowę polskiego lotnictwa: wykonywała loty zabezpieczające na samolotach Po-2, była komendantką portu lotniczego w Łodzi i aktywnie działała w strukturach aeroklubowych.

Za sterami maszyn zasiadały m.in. pilotki Aeroklubu Lwowskiego: Maria Wanda Olszewska, która już w 1930 r. uzyskała świadectwo pilota turystycznego i wkrótce potem licencję szybowcową kategorii C, oraz Jadwiga Danuta Sikorzanka, aktywna lotniczka i późniejsza członkini Związku Walki Zbrojnej. Ich profesjonalizm i doświadczenie budowane w Akademickim Aeroklubie Lwowskim pozwoliły bezpiecznie przeprowadzić wymagającą wyprawę. Czwartą uczestniczką była Maria Lierówna – obserwatorka ze Śląska, która przed rajdem miała na koncie już 25 lotów i leciała w parze z Sikorzanką samolotem PZL.5a „Śląsk” o znakach SP–AFP. Prasa epoki podkreślała jej opanowanie i profesjonalizm, a jej słynna uwaga przed startem – o konieczności dopilnowania zarówno perfum, jak i zegarów pokładowych – stała się symbolicznym komentarzem do przełamywania stereotypów.

Na planszach wystawy zaprezentowane zostaną liczne, często unikatowe fotografie dokumentujące przebieg rajdu oraz dalsze losy jego uczestniczek. Ekspozycję wzbogacą oryginalne pamiątki

wypożyczone z Muzeum im. Gustawa Morcinka w Skoczowie, które jesienią 2025 roku po raz pierwszy pokazało je publiczności na wystawie „Maryśka ze Śląska – wspomnienie o Marii Wardas”. Wystawa w Muzeum Lotnictwa Polskiego będzie okazją dla szerokiej publiczności, by zobaczyć te wyjątkowe obiekty w kontekście historii polskiego lotnictwa.

W gablotach znajdą się m.in.: popiersie Marii Wardasówny autorstwa Hanna Nałkowska, osobisty zegarek pilotki na czarnym skórzanym pasku z z zamocowanymi pięcioma metalowymi miniaturowymi przypinkami związanymi z lotnictwem m.in.: znaczek Aeroklub Polski, 40 lat Aeroklub Warszawski (1927-1967), „Gapa” orzeł pilotów wojskowych ze złotym laurem, odznaka szybowcowa SP (trzy mewki), a także unikatowy wycinek prasowy z „Światowida” z 1931 roku: „Co skłoniło mnie, aby zostać lotniczką?” oraz liczne fotografie i dokumenty.

Wystawę można będzie podziwiać na antresoli Hangaru nr 5 Muzeum Lotnictwa Polskiego od 7 marca do 30 listopada.